

Svámí Gyaneshwarpuri

Cesta poustevníka

K oranžovému rouchu
jógového a hinduistického
mnicha

„Někteří jogíni se stahují ze společnosti do samoty a žijí jako poustevníci daleko od civilizace. Ale i ti meditují pro dobro světa. Pouhá jejich existence je pro svět požehnáním.“

— PARAMHANS SVÁMÍ MAHÉŠVARÁNANDA

Tuto knihu věnuji Ježíši,
kterého jsem našel v osobě indického světce
višvagurua paramhanse svámího Mahéšvaránandy.
Je věnována i všem jeho bhaktům.

© nakladatelství Lukáš a syn s.ro., 2026

ISBN: 978-80-7364-189-4

Slovo nakladatele

Poustevnictví dnes většina lidí vnímá spíše jako dávný náboženský archetyp než jako skutečně proveditelný způsob života. O to pozoruhodnější je setkání s člověkem, který jej nebere jako legendu, ale jako osobní úkol. Cesta poustevníka je knihou autora, pro něhož samota není literárním tématem ani okrajovou duchovní zálibou, nýbrž dlouhodobě zvolenou a opakovaně prověřovanou podobou bytí. Právě v tom spočívá její neobvyklost i síla. V českém prostředí jde o svědectví mimořádné už tím, že poustevnictví nepopisuje zvnějšku, ale zevnitř – jako každodenní praxi, zápas i vnitřní orientaci.

Autorovo vyprávění nás vede od dětství v moravské krajině přes tramping, speleologii a horské samoty až k důležitým vztahům, ztrátám a hledání mistra. Tato cesta, vrcholící vysvěcením na hinduistického mnicha, však není žádnou uhlazenou duchovní legendou bez trhlin. Naopak: text je psán z krajně osobní pozice, s vnitřní naléhavostí a místy i s tvrdostí a emocemi, které k autenticky žité cestě nevyhnutelně patří.

Síla tohoto textu nespočívá v systematickosti výkladu, ale v důslednosti prožité zkušenosti. Čtenář vstupuje do prostoru, kde mají jeskyně, lesní sruby a horské stezky stejnou váhu jako rozhodující vnitřní zvraty. Autor se vydal cestou, která ho po desetiletí odvádí od společenských konvencí, kompromisů i běžných forem soužití. Je v tom soustředěnost, věrnost i radikalita, bez níž by poustevnictví zřejmě nebylo možné opravdově žít.

Cesta poustevníka nabízí vzácnou možnost nahlédnout do světa, který v současné společnosti zůstává téměř neviditelný – do světa člověka, jenž se rozhodl žít v samotě, ústraní a duchovní kázni.

Bohdan Lukáš, nakladatel

Zasvěcení

Mé poznání není ve skutečnosti jen moje. Je to poznání mého vesmírného mistra, višvagurua paramhanse svámího Mahéšvaránandy, zvaného též Višvagurudží, který mě, jak věřím, provází tímto životem od narození. Jeho jsou všechny mé vize. Višvagurudžího učení navazuje na učení avatára bhagvána šrí Dípa Nárájana Maháprabhudžího, dalších indických světců i na tradici véd a upanišád. Za vše, čím jsem a kam směřuji, vděčím především svému mistrovi.

ÓM SAHA NÁVAVATU
SAHA NAU BHUNAKTU
SAHA VÍRJAM KARAVÁVAHAI
TEDŽASVI NÁVADHÍTAMASTU
MÁ VIDVIŠÁVAHAI
ÓM ŠÁNTI ŠÁNTI ŠÁNTI

Pane, kéž chráníš a opatruješ nás oba,
mistra i žáka,
kéž se nám oběma od tebe dostane síly,
kéž nás naše cesta dovede ke konečnému poznání.
Ochraňuj nás, abychom se neodloučili,
ale zůstali spojeni navěky.
Óm mír, mír, mír.

Má duchovní cesta vychází z džňánajógy, jógy poznání. Tato cesta klade důraz na přímé zření do podstaty lidských problémů a jejich kořenů. Můj mistr paramhans svámí Mahéšvaránanda je především džňánajogín a i mé duchovní jméno k této tradici odkazuje. „Gyana“ znamená „džňána“, poznání. Tato cesta není snadná, ale je to cesta, kterou jsem přijal za vlastní.

Úvod

Poté, co Svámí Gyaneshwarpuri ukončil psaní odborných speleologických, sakrálněhistorických a archeologických publikací, obrátil svou pozornost k sepisování vlastní, z knih nevyčtené mystické nauky. Ta vznikala v horských poustevnách a meditačních jeskyních nejen v Moravském krasu, Krkonoších a Slovenském ráji, ale také v horách nad Assisi, v rumunských Karpatech a v indickém Himálaji. Zde navštívil poutní místo Gomukh, pramen Gangy, a následně se usadil pod skalním převisem v horách nad Rišikéšem, branou duchovně hledajících.

Žákem paramhase svámího Mahéšvaránandy je od roku 1996, kdy byl iniciován do mantry a krijá. Od roku 1997 je regulérním poustevníkem a v roce 2021 byl vysvěcen na hinduistického a jógového mnicha. Hrstce hledajících je znám pod jménem Gyaneshwarpuri, hindsky „Ten, který poznal“.

Tato kniha, jak napovídá její podtitul, pojednává o duchovní cestě k oranžovému rouchu. Nevede proto až k jejímu završení, k mókše. Tohoto cíle autor dosud nedosáhl. Kniha zachycuje jeho poznání a tu část duchovní cesty, která vyústila ve vysvěcení na mnicha.

Před třiceti lety odešel poustevník Gyaneshwarpuri na duchovní pouť do hor. Tam prožil tři a půl roku v úplném osamění v horské jeskyni v soutěskách Slovenského ráje a usilovně meditoval. Kromě toho strávil mnoho dalších let v poustevnách na různých místech světa.

V současnosti žije se souhlasem Mahéšvaránandy se svou maminkou, která trpí depresemi, v rodinném ášramu v Brně-Bosonohách. Ve volných chvílích se vrací k meditaci v jeskyních a poustevnách v přírodě, avšak většinu času tráví v klauzuře svého pokoje. Plánuje zůstat v České republice a dosáhnout na

zdejších kopcích osvícení a osvobození. Je však možné, že ve stáří anonymně odejde do hor indického Velkého Himálaje, do oblasti nad Gangotrí, kde by si rád zbudoval poustevnu, neboť v českých podmínkách se takový způsob života pohybuje spíše na hraně možností a pochopení.

Tato kniha nezachycuje všechny příběhy ani celé poznání, které poustevník během své dlouhé a náročné cesty získal. Některé zkušenosti i vhledy zůstávají zatím stranou a mohou být vysloveny až později. Tato kniha je nahlédnutím do světa poustevnictví a mnišství.

Je to příběh člověka, který touží žít jako nic neznamenající poustevník, jenž setrvává v osamění.

Kořeny samoty

„Hospodine... kdo smí bydlet na tvé svaté hoře?“

— KNIHA ŽALMŮ, ŽALM 15, VERŠ 1

Zjevení Panny Marie v kostelíčku v Troubsku

Byli jsme s rodiči na bohoslužbě v našem vesnickém kostelíčku v Troubsku. Nevím, kolik mi tehdy bylo let. Byl jsem ještě malé dítě, nanejvýš pětileté. Po bohoslužbě jsem zašel k sakristii do Božího hrobu. Seděla tam Panna Maria s malým Ježíšem. Byla to líbezná vesnická dívka s dítětem a já jsem v ní uviděl Pannu Marii.

Vzrušeně jsem vyběhl z kostela a vše vyprávěl své mamince: „Je tam Panna Maria!“ Když jsem se vrátil zpět do kostela a znovu zašel do Božího hrobu, nikdo tam nebyl. Dlouho jsem nad touto příhodou přemýšlel a nedokázal jsem si ji vysvětlit. Přesto na mě silně zapůsobila a měla vliv na můj další duchovní vývoj. Byl jsem přesvědčen, že jsem opravdu viděl Pannu Marii.

Taková duchovní dobrodružství jsem v dětství zažíval opakovaně. Dnes se na ně dívám s odstupem a mám za to, že mě skrze tyto vnitřní obrazy a prožitky něco vedlo. Například jsem všude viděl poustevnu, kterou jsem si od dětství přál v lesích postavit – a tento obraz se mnou zůstal až dodnes. Tímto způsobem ke mně symbolicky promlouvá vyšší vědomí, Bůh.

Epiktétos kdysi na začátku cesty

Když jsem byl malý chlapec, občas jsme chodili na návštěvu k prababičce Anně Putnové z Troubska. Od maminky jsem věděl, že to byla velmi zbožná a altruistická žena. Bylo mi tehdy méně než deset let. Při jedné z návštěv jsem vylezl po žebříku na půdičku nad její prostou světničkou, malou poustevničkou za dvorkem, v níž žila sama od smrti praděda na několika metrech čtverečních.

Na půdě jsem objevil hotový poklad: alchymistickou laboratoř po strýci Toníkovi, který se stal učitelem chemie. Toužil však být i knězem – nebyť tety Evy. A v jednom kufříku na mě vykoukla prazvláštní kniha. Zlatými, už zašlými písmeny na ní bylo napsáno:

EPIKTÉTOS. Byl jsem svým nálezem překvapen. Knihu jsem prolistoval a odnesl si ji domů.

V té době mi skutečně mohlo být kolem deseti let. Knihu jsem přečetl a byl jsem udiven její moudrostí. Překvapilo mě, že někdo může pěstovat moudrost. Dodnes si pamatuji několik vět, které na mě silně zapůsobily: „Některé věci jsou v mé moci a jiné nejsou v mé moci. V mé moci například není to, co si o mně myslí nebo říkají lidé...“

Epiktétos, antický filozof žijící v 1. a 2. století po Kristu, se tak stal jedním z prvních průvodců na mé cestě poznání. Žádný jiný antický filozof už však mou pozornost neupoutal stejným způsobem. Přirozeně mě to táhlo spíše k duchovnímu myšlení Východu, především k Indii. Ve srovnání s mistry jógy mi antičtí filozofové připadali vzdálenější – i když si připouštím, že jsem se mohl mýlit. Snad ještě Diogenés, žijící v sudu, mi byl svým způsobem blízký.

Hradisko u Bosonoh aneb proč uctívat druidy

Archeologickými výzkumy bylo zjištěno, že hradisko bylo osídleno v pozdní době kamenné jevišovickou kulturou a v době halštatské horákovskou kulturou. Dnes je Hradisko u Bosonoh docela obyčejné místo v lesích, v němž se jakoby zastavil čas. Je to svaté a nepochopené místo, na které dodnes, navzdory blízkosti Brna, nevedou žádné skutečné cesty, jen sotva znatelné pěšinky mezi duby.

Je to posvátné místo mého života. Už v roce 1982, kdy mi bylo čtrnáct let, se mi náhle vnukla myšlenka, že bych měl zjistit, co se na tomto hradisku za naší vesnicí vlastně nachází. Prováděl jsem zde tehdy svůj dětský archeologický průzkum. Na ostrožně opevněné valy jsem založil několik mělkých sond a zjistil jsem, že kousek pod povrchem leží překvapivě velké množství pravěké keramiky vyráběné bez hrnčířského kruhu. Ze země

jsem vyzvedl stovky střepů. Objevil jsem také několik zajímavých předmětů, především přesleny, hliněné válečky nejasného účelu, úlomek ručního drtidla a pazourky.

Po tomto zjištění jsem své výzkumy ukončil a už jsem se k nim nevrátil. Psal se rok 1982. Procítl jsem z dětství a přede mnou se začala odvíjet duchovní cesta. Spontánně jsem začal samostatně číst Bibli a odešel jsem do Moravského krasu, nejprve jako tramp, později jako jeskyňář.

Domnívám se, že v pravěku žili na hradisku druidi. Nevím, jak přesně si je vyložit historicky, ale jejich blízkost je tam pro mě dodnes cítit. Proto jsem jim na hradisku vybudoval malý oltář a toto místo uctívám. Zapaluji tam kadidlo a přináším drobné dary, například jmelí, mušličky nebo svíčky.

Nevím přesně proč, ale na bosonožském hradisku mě dodnes naplňuje hluboká úcta a láska k těmto dávným duchovním lidem.

Jak jsem se stal trampem

V roce 1982, když mi bylo čtrnáct let, jsem se stal trampem. Oblékl jsem si maskáče po otci a plný energie vyrazil na svůj první čundr. Kam jinam než do Moravského krasu, kde jsme založili trampskou osadu Doupě v jedné téměř nenavštěvované jeskyni. Prožili jsme tam při ohýnku mnoho krásných dnů a nocí a od té doby mi tramping učaroval svou svobodomyšlností, láskou k přírodě a kamarádstvím.

Přestože jako oranžový poustevník také často žiji v lesích, dnes už se za trampa nepovažuji. Tramping byl spontánní lidové hnutí, které mělo svůj vrchol za socialismu, dnes však už slábne a skutečného trampa člověk potká jen zřídka.

Na trampy, kteří přírodě neškodí, však nedám dopustit a jako poustevník se jich zastávám. Jsou totiž pod tlakem úřadů kvůli svému svobodomyšlnému pobytu v lesích, ohňům a srubům.

I já jsem kdysi nosil maskáče, kanady a nůž za opaskem a cítil jsem, že do toho světa patřím.

Jeskyně Trampů, má trampská osada

Poté, co jsem ukončil své archeologické výzkumy na hradisku u Bosonoh, pokračoval křest mé duchovní cesty v roce 1982 v téměř neznámé jeskyni v Hádeckém údolí v Moravském krasu. Tak jsme tehdy jako trampové osídlili s kamarádem Václavem Peřinou Tašunkou malou jeskyňku skrytou ve skalách, které jsme říkali „Doupě“, ale oficiálně se ve speleologii jmenuje „Trampů“. Tehdy se mi zdála být tak osamělá, že jsem míval pocit, že bych tam mohl žít rok, a přesto by o mně nikdo nevěděl.

Tady to ve skutečnosti všechno začalo. Tady jsem procítl z dětství a přede mnou se začala odvíjet duchovní cesta. To nejkrásnější jsem zažíval právě zde, neboť tady bývalo mé srdce nejčistší.

Zde jsem prožil u plápolajícího ohýnku svou první osamělou noc, kdy jsem se děsil podivných zvuků nočního lesa a štěkání srnců. Zde ke mně promluvily věky, když jsme ve skalní prohlubni objevili pět tisíc let staré dětské kosti s pravěkými hliněnými střepy. Zde jsem se propadal do meditace, když jsem se po břiše prodíral temnotou vlhkých a chladných jeskynních chodbiček, v nichž je slyšet jen tlukot vlastního srdce.

Zde jsem zažíval při prokopávání sedimentů v jeskynním dómu tísnivou chuť samoty, kdy mými jedinými společníky byli netopýři, vrápenci a hluboké, přehluboké ticho, jež občas zazvonilo plesknutím vodní kapky o sintrové plotny. Zde jsem sedával na skalním útesu a připadalo mi romantické jen tak sedět a hledět do údolí, psát básně nebo si číst v Bibli.

A slova v ní psaná mi zde v závanech vánku, jenž hýbal bukovým a lipovým listím, připadala tak důvěrně známá, čistá a jasná, že jsem nedokázal pochopit, proč se jimi lidé někdy řídí tak málo.

A právě zde jsem narazil na tajemství, jež se od té doby prolíná celým mým životem, stejně jako voda protéká vápencem, a stále znovu mě odvádí do lesů a hor. Tajemství, pod jehož vlivem se mi v srdci začala rodit představa svobodného člověka. Představa muže, který žije v osamění lesů a hor. Jen sedí a sedí, ničeho nežadá, dny, týdny, měsíce a roky plynou. A jak tak prost vši touhy sedí, osvěcený láskou, nehybný ve svém klidu, plný moudrosti, stává se vším.

Setkání s kapucínským mnichem Andělem Homolou

Tato zvláštní událost, která pro mě byla velice důležitá, se odehrála asi v roce 1986, tedy v době, kdy mi bylo osmnáct let. Zasáhla mě hluboko v duši, neboť jsem poprvé v životě spatřil skutečného mnicha.

Bylo to přede dveřmi kapucínského kostela a kláštera na Kapucínském náměstí v Brně. Stál tam mnich v hnědé kapucínské kutně. Byl to legendární bratr Anděl Homola. Bohem naplněný zdravil náhodné kolemjdoucí a každému říkal: „Úsměv, ovečko Boží! Usměj se!“ Někomu tím šel na nervy, ale mně se to líbilo. Tak vzniklo jeho jméno, pod nímž byl všeobecně znám: Ovečka Boží.

Já jsem tehdy studoval na gymnáziu, cítil jsem se tím nenaplněný a tomuto kapucínskému mnichovi jsem záviděl jeho šat i svobodu duše, která z něj vyzařovala. Dodnes si na toto setkání živě vzpomínám, neboť mě tehdy přimělo k hlubokému zamýšlení nad skutečným posláním mého života jako mnicha.

Nikdy víc jsem Anděla Homolu nespatriil. Dostaly se ke mně však zvěsti, že působil jako poustevník na hradisku svatého Klimenta v Chřibech a na poutním místě zvaném Maková hora, odkud nakonec odešel do větší samoty na tajné místo někde na Moravě. Velmi rád bych se s ním ještě jednou setkal a pořídil si s ním na památku společnou fotografii.